

MOT & SJUKEPLEIE

Tove Giske, visepresident i NCFI, redaktør for Tidsskrift for fag og tro, førsteamanuensis & fag og forskningssjukepleiar i kombinasjonsstilling ved Haraldsplass Diakonale høgskole og Haraldsplass diakonale sykehus.

I september i år feiarar NSF at det er 100 år sidan organisasjonen vart starta. NSF har valt TYDELEG, MODIG & STOLT SJUKEPLEIAR som hovudtema for jubileumsåret. KFSS har også jubileum i 2012. Vi feirar at det er 30 år sidan KFSS vart starta. KFSS har latt seg inspirere av NSF og har valt TYDE - LEG, MODIG OG STOLT KRISTEN SJUKEPELIAR som sitt hovudtema for 2012.

I dette nummeret av Tidsskrift for fag og tro har vi særleg fokus på MOT og det å vere ein MODIG kristen sjukepleiar. I arbeidet med innhaldet i dette nummeret har eg reflektert over spørsmål som:

- * Kva er mot?
- * Korleis kjem det til uttrykk i faget vårt?
- * Kva hemmar og fremmer motet hos ein kristen sjukepleiar?

Eg inviterer deg med til å reflektere over slike spørsmål og til undre deg over spørsmål knytta til kvifor, korleis og når det er viktig at vi som kristne sjukepleiarar viser mot.

KVA ER MOT?

Mot krev noko av oss, at vi vågar å risikere noko, står fram eller handlar i forhold til noko vi meiner er rett. Å vere modig kan bety å handle på tross av at ein er redd, at det kjennes vanskeleg og at utfallet kan vere usikkert. Å vere modig er å handle rett. Ikke for mykje eller for lite. Vi har ord i språket vårt som dekke dette som overmot eller å vere feig. Ulike situasjoner vil krevje ulikt av oss og vi treng å bruke vårt faglege skjønn for å handle rett. Kunnskap og erfaring vil vuggeiar oss til å utøve modige handlingar i forhold til både pasientar og kollega. Kjensler som oppstår i konkrete situasjoner vil også gi oss tilgang til skjønnsmessig vurdering av situasjoner slik at vi kan bli korrigert og leda på den gode vegn når vi går i ukjent landsskap.

NÅR VERT MOTET SÆRLEG UTFORDRA?

Motet vert særleg utfordra når det er ei sak, eit forhold eller ein person som kallar på handling frå oss der det ikkje er opplagt at andre synest er viktig eller ønsket eg at vi engasjerar oss i dette. Det kan og vere at dette krev noko av meg eller utfordrar meg på ein ubehagleg måte. I forhold til pasientar kan det vere at vi kjenner appellen frå pasientar til å stå på for dei, skjerme dei, støtte dei, våge å møte eller engasjere oss for at dei skal få det dei treng i ein samanheng der dette ikkje er tydeleg eller opplagt for andre.

FORHOLD SOM HEMMAR ELLER FREMMAR MOT

Vi er ulike som menneske og evner og makter ulikt. Vi har ulik bagasje med oss på godt og vondt, som gjer at vi har ulik sårbarheit. Dette påverkar evna vår til å utvise mot i ulike situasjoner. Sjølvbilete vi har eller rolla vi går inn i kan vere til hjelp til å handle slik vi tenker vi burde, men det kan også vere eit hinder.

Menneske rundt oss kan også påverkar motet vårt. Kollega og miljøet vi jobbar i kan bygge oss opp eller bryte oss. Medarbeidarar kan bryte ned og redusere motivasjonen og lysta til å handle modig. Vi har alle makt, og denne maktar kan vi bruke til bygge gode arbeidsfellesskap der vi tek vare på kvarandre slik at vi evner å vere opptekne av pasientar sine bygande livsprosessar.

FORSKING VISER AT...

Ein skandinavisk studie som ser på korleis sjukepleiarar opplever at eiga sårbarheit og lidning påverkar

evna til å utøve fagleg omsorg er nettopp publisert i tidsskriftet Scan dinavian Journal of Caring Science. Studien bygger på intervju med 23 erfarte sjukepleiarar frå Sverige, Finland og Danmark.

Artikkelen har ein interessant gjen nomgang av tidlegare forsking om kva som fremmar eller hemmar utvikling av etisk kompetanse hos sjukepleiaren. Dei fant tre hovudområde som påverka dette: forhold relatert til pasientar, til sjukepleiar og til institusjonar. Alle desse tre forholda kan enten hemme eller fremme sjukepleiaren sin etiske danning.

Å møte pasientar som er sårbare og lid fordrar at sjukepleiaren er tilstades og er åpen i møte med pasienten. I eit slikt møte blir sjukepleiaren sårbart og det krev mot å gå inn i ein slik prosess fordi ein går gjennom ei dør inn til det ukjente saman med pasienten. Moralsk styrke er også viktig fordi sjukepleiaren ofte blir utfordra til å utvise mot til å handle til det beste for pasienten i situasjoner der ho kjenner seg sårbare og situasjonen var uviss.

Funna i studien viser at etisk danning utviklar seg over tid og veks utav sjukepleiaren sine personlege eigenskapar og faglege kvalifikasjonar. Korleis sjukepleiaren forheld seg til eiga sårbartheit og liding viste seg å vere avgjerande for utvikling av fagleg mot. Dei ømme punkta i livet kunne enten føre til at sjukepleiaren blir vekka (eye-opener) eller at ho utviklar blinde område. På denne måten formar sjukepleiaren si eiga sårbartheit og liding i det faglege motet og utøving av sjukepleie som viser seg i:

- Mot til å hjelpe pasienten til å møte eigen sårbartheit og liding

- Mot til å vere vitne til pasientens si sårbartheit og liding
- Mot til å stole på seg sjølv når ein må argumentere for og sørge for god sjukepleie

STUDIE- & BØNEGRUPPER

Som kristne sjukepleiarar kan vi også be om Guds hjelp til å gjøre det som er rett og godt når vi kjenner at motet vert utfordra. Paulus hadde kjent på det same og han ber den same bøna i brevet til skriv til menigheten i Thessaloniki:

"Vår Herre Jesus Kristus sjølv og Gud, vår Far, som har elskat oss og i sin nåde gjeve oss ei evig trøyst og eit rikt håp, måtte han gje dykkar hjarte mot og styrke dykk til alt godt, i ord og gjerning!" 2. Tess. 2:16-17.

Fellesskap med andre kristne sjukepleiarar kan vere svært verknadsfullt for å utvikle det kloke motet som trengs. Å vere med i ei bønnegruppe og eller ei studiegruppe der ein deler fagpersonlege tema, drøfter korleis ein kan forstå og handle og ber om styrke og visdom er ein moderne måte å praktisere Bibelske anbefalingar på:

"Men vi som høyrer dagen til, vi skal vera edrue, kledd med tru og kjærleik som brynze og med vona om frelse som hjelm. For Gud har ikkje valt oss ut til vreide, men til å vinna frelse ved vår Herre Jesus Kristus. Han

døydde for oss så vi skal leva saman med han anten vi vaker eller sov. Difor må de setja mot i kvarandre og oppbyggja kvarandre, som de òg gjer." 2. Tess. 5:8-10

"Lat ikkje kjærleik til pengar styra livet, men ver fornøgd med det de har. For Gud har sagt: Eg sviktar deg ikkje og går ikkje frå deg. Difor kan vi vera ved godt mot og seia: Herren er min hjelpar, eg er ikkje redd. Kva kan menneske gjera meg?" Hebr. 13:5-6

Studiegruppe er supert, og Tidsskrift for fag og tro har både artiklar og bibelstudiar slike grupper kan bruke. Om det **ikkje er så lett å finne tid** til å møtast, kan telefon eller SKYPE vere eit godt alternativ til samtale, **refleksjon og forbønn**. Om du ikkje har eit slikt fellesskap oppfordrar eg deg på det sterke til å skaffe deg eit slikt styrkane netteverk. Guds løfte om at han er med der to eller tre er samla i Hans namn gjeld for deg også.

Litteratur:

Thorup, C.B., Rundquist, E., & Delmar, C. (2011) Care as a matter of courage: Vulnerability, suffering and ethical formation in nursing care. Scandinavian Journal of Caring Science, doi:10.1111/j.1471-6712.2011.00944.x